

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Jończyk
Protokolant:	stażysta Anna Muchlia

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2018 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa A. K. (1), D. K.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie

II. zasądza od (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz A. K. (1) i D. K. kwotę 1 000 zł (jeden tysiąc złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 02 grudnia 2006 r. (data stempla pocztowego) A. K. (1) i D. K. domagali się stwierdzenia nieważności umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) z dnia 5 października 2009 r., zawartej w G. z (...) Bank (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W., którego następcą prawnym jest pozwana (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. i zasądzenie solidarnie na rzecz powodów od pozwanego kosztów postępowania /pozew - k. 1 akt/.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że zawarli z Bankiem kredyt denominowany w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 182 287, 58 CHF, a kwota kredytu wynosiła nie więcej niż 480 000 zł. Przeznaczeniem kredytu było finansowanie w części kosztów nabycia lokalu mieszkalnego kwotą kredytu w wysokości 480 000 zł z udziałem własnym powodów 200 000 zł. Strona powodowa podała, że w dniu 15 stycznia 2015 r. Bank (...) w Szwajcarii zrezygnował z polityki obrony minimalnego kursu wymiany CHF do Euro. Data ta zbiegła się z wymagalnością raty kredytu, kiedy kurs waluty wzrósł do kwoty ponad 5 zł. Powodowie uchylili się od skutków prawnych złożenia oświadczeń woli w przedmiocie zawarcia umowy kredytowej, z uwagi na działanie pod wpływem błędu. W ocenie powodów Bank jako profesjonalny podmiot opracowując i przedkładając do podpisu wzorzec umowy, zawarł w nim zapisy, które wywołały błąd co do:

- realnej możliwości spłaty całkowitej raty kredytu, choć wcześniejsza spłata kredytu była istotnym elementem umowy, uwzględniając wkład własny jako prawie 1/3 kwoty kredytu, podczas gdy wzrost kursu o 70% czyni świadczenie polegające na wcześniejszej spłacie niemożliwym;
- definicji pojęcia ryzyka kursowego, gdy wolą stron, a przynajmniej powodów nie było zaciąganie kredytu z poziomem ryzyka kursowego pozbawionym cech racjonalnych, a którego to kredytu powodowie nie będą w stanie obsługiwać, bo kurs waluty jest nieprzewidywalny;

- wskazania CHF jako bezpiecznej waluty, poprzez wprowadzenie powodów w błąd co do jej stabilności;
- całkowitego kosztu kredytu, podnosząc, że skoro umowa na ten koszt wskazuje, to uwzględnia się w tym element ryzyka kursowego - wzrost i spadek kursu;
- wskazania na dług jako kapitał w kwocie 480 000 zł podlegający zmniejszeniu wraz ze spłatą kapitału.

Powodowie podnosili, że Bank dopuszczając w umowie wcześniejszą spłatę kredytu uczynił ten zapis faktycznie martwym, niezgodnym z wolą powodów ujawnioną przy podpisaniu umowy, znaną Bankowi. Powodowie informowali pozwanego o chęci całkowitej spłaty kredytu w ciągu pięciu lat od daty zawarcia umowy. Podnosili, że umowa obciążona jest błędem, co do tego, że powodowie spłacają udzielony im kredyt w kwocie 480 000 zł. Mając na uwadze to, że powodowie od momentu zawarcia umowy dokonali spłaty co najmniej 210 000 zł, w ich ocenie przedmiotowa umowa jest nieważna w świetle art. 58 § 1 i 2 k.c., gdyż jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Ta sprzeczność z zasadami współżycia społecznego wynika z tego, że w świetle umowy pozwana może domagać się zwrotu świadczenia jakie nastąpiło w kwocie diametralnie odmiennej od tej, jaką udostępniono i w całkowitej rozbieżności co do wartości dobra, na które pożyczono, a do zakupu którego Bank się przyczynił w 70 %. Nieruchomość, na którą pożyczono pieniądze jest bowiem warta mniej /ze względu na upływ czasu/ niż narastająca kwota długu denominowanego CHF. Powodowie podkreślali, że Bank pożyczał im złotówki, mimo, że saldo w dacie uruchomienia kredytu ustalił w CHF, podczas gdy zabezpieczenie hipoteczne opiewa na walutę polską, w kwocie odpowiadającej kwocie pożyczonego kapitału w PLN wraz ze skalkulowanymi kosztami w PLN, co ma również wpływ na ocenę zgodności umowy w świetle zasad współżycia społecznego. Powodowie podnosili, że część zapisów umowy jest abuzywna, w szczególności co do zasad uruchomienia kwoty kredytu jako denominowanego do waluty wraz z zapisami co do zasad przeliczania wpłacanych rat i w efekcie braku tych zapisów w umowie należy uznać, że umowa jest nieważna z mocy przepisów ustawy w świetle treści art. 69 ustawy Prawo Bankowe /uzasadnienie pozwu - k. 2 - 6 akt; uzasadnienie pisma procesowego z dnia 17 marca 2017 r. - k. 140 akt/. Powodowie podnosili, że jeżeli wiedza o radykalnych zmianach kursowych była Kredytodawcy znana w dacie zawarcia umowy to błąd u nich został wywołany podstępnie /vide uzasadnienie pisma procesowego z dnia 17 marca 2017 r. - k. 142 akt/.

Pozwany w odpowiedzi na pozew, z dnia 27 kwietnia 2017 r., wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych /odpowiedź na pozew - k. 52 - 55 akt/.

Pozwany podnosił, że ani (...) Bank (...) SA, ani (...) SA, ani żaden inny bank udzielający kredytów denominowanych w walucie obcej, nie był obciążony obowiązkiem przedstawienia dokładnych, niezmiennych i pewnych symulacji spłaty kredytu od rozpoczęcia do zakończenia okresu kredytowania. Z istoty kredytu denominowanego w walucie obcej, a tego rodzaju umowę, w ocenie pozwanego zawarłi powodowie, wynika założenie, że kurs rynkowy może wywierać wpływ na strukturę zobowiązania. Zmiany kursu waluty należy więc uznać, za typową okoliczność determinującą zakres obowiązków umownych stron tego kredytu, która jest okolicznością możliwą do przewidzenia, a wręcz wysoce prawdopodobną. Fakt istnienia wahań na rynku walutowym jest powszechnie wiadomy, założenie zaś, że kurs danej waluty nie będzie podlegał zmianom na przestrzeni kolejnych lat jest błędne i nie znajduje potwierdzenia w doświadczeniu życiowym. Podnosił, że powodowie mieli świadomość ryzyka zmiany siły nabywczej pieniądza, jak również mieli możliwość rezygnacji z przedmiotowego kredytu i skorzystania z kredytu wyrażonego w polskim złotym. Powodowie podjęli decyzję o zawarciu umowy kredytu w sposób zupełnie swobodny, w oparciu o jasne i rzetelne informacje udzielone przez pozwanego. Pozwany podnosił, że powodowie nie mają interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie nieważności umowy, albowiem samo wewnętrzne przekonanie powodów nie może o tym przesądzać, z uwagi na możliwość wytoczenia pozwu o zwrot świadczenia nienależnego w świetle treści art. 410 § 2 k.p.c. W ocenie pozwanego, żądanie pozwu stanowiło wyłącznie próbę uchylecia się od skutków podpisanej umowy kredytu, która nie była kwestionowana w kilkuletnim okresie czasu, w którym kurs CHF wyraźnie oddziaływał na wysokość rat kapitałowo - odsetkowych. Pozwany podnosił, że powodowie nie wykazali zasadności dochodzonych przez siebie roszczeń ani w zakresie podstawy prawnej, ani faktycznej powództwa, w tym co do istnienia po stronie kredytobiorców błędu, w zakresie niewłaściwego ich poinformowania o warunkach zawieranej umowy, występowania

w umowie kredytu klauzul abuzywnych. Pozwany wskazywał, że bezzasadnie powodowie powołują się na błąd, a dodatkowo - ich oświadczenia o uchyleniu się od skutków działania pod wpływem błędu zostały złożone po terminie. W tożsamy sposób zostały ocenione przez pozwanego twierdzenia powodów co do abuzywności postanowień umowy kredytu /uzasadnienie odpowiedzi na pozew - k. 55 - 69 akt/.

Na wniosek pozwanego Sąd dokonał sprawdzenia wartości przedmiotu sporu i postanowieniem z dnia 13 września 2017 r. ustalił ją na kwotę 480 000 zł /postanowienie - k. 241 akt/.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały dotychczasowe stanowisko, uszczegóławiając treść podnoszonych zarzutów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W związku z planowanym zakupem lokalu mieszkalnego w G. D. K. udał się do siedziby (...) Bank Spółki Akcyjnej celem uzgodnienia warunków umowy kredytowej. Zakresem negocjacji z pracownikiem Banku były objęte postanowienia dotyczące jak najniższej marży, niskiej raty i możliwości wcześniejszej spłaty kredytu /zeznania powoda D. K. - protokół z rozprawy - k. 361 akt; adnotacje w protokole pisemnym - k. 359 akt/.

A. K. (1) i D. K. w dniu 11 września 2009 r. złożyli w (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G. wniosek o kredyt mieszkaniowy (...) na zakup na rynku wtórnym nieruchomości lokalowej zaznaczając jako walutę CHF i PLN, a wnioskowaną kwotę w PLN określając na 480 000 zł, która miała zostać spłacona w 384 równych kapitałowo-odsetkowych, do 15 dnia miesiąca /wniosek kredytowy - k. 77 - 79 akt/.

We wniosku kredytowym zawarte zostały oświadczenia o tym, że wnioskodawcy zostali poinformowani przez (...) Bank o ryzyku stosowania przy spłacie kredytu zmiennej stopy procentowej, akceptując to ryzyko, ze świadomością, że ewentualny wzrost stopy procentowej spowoduje wzrost raty kapitałowo odsetkowej. Oświadczyli również, że zostali poinformowani przez (...) Bank SA o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz zmiany wysokości spreadu walutowego, w przypadku zaciągnięcia kredytu denominowanego w walucie obcej, przyjmując do wiadomości to ryzyko i akceptując je, mając świadomość, że zmiana kursów walut oraz zmiana wysokości spreadu walutowego, w trakcie kredytowania ma wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu, tj. kredytu do spłaty oraz wysokość raty kapitałowo odsetkowej. Ponadto zobowiązali się, że w przypadku wzrostu kursu waluty, w jakiej denominowany jest kredyt, dokonają następujących czynności:

- 1) dołączą do kredytu (na żądanie Banku) dodatkowego kredytobiorcę, którego dochody przywrócą zdolność kredytową - w przypadku utraty zdolności kredytowej;
- 2) ustanowią (na żądanie Banku) dodatkowe prawne zabezpieczenie lub zwiększą dotychczasowe zabezpieczenie - w przypadku relatywnego zmniejszenia wartości przyjętego prawnego zabezpieczenia spłaty kredytu;
- 3) uzupełnią ze środków własnych lub dokonają ubezpieczenia brakującego wkładu własnego, w sytuacji, gdy obciążenie kredytem nieruchomości, stanowiącej prawne zabezpieczenie kredytu, przekroczy poziom wymagany przez Bank.

Dodatkowo wnioskodawcy oświadczyli, że odrzucają ofertę (...) Bank (...) SA udzielenia kredytu w złotych /wniosek kredytowy - k. 79 akt, podpisy - k. 80 akt/.

W dniu 05 października 2009 r. (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G., zwanym dalej Bankiem zawarła z D. K. i A. K. (1), zwanymi dalej (...) umowę nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...), zgodnie z którą bank udzielił kredytobiorcy kredytu hipotecznego na zasadach określonych w Części Szczególnej Umowy oraz Części Ogólnej Umowy, a także w Ogólnych Warunkach udzielania przez (...) Bank (...) S.A. kredytu mieszkaniowego (...). W § 1 ust. 1 umowy strony określiły, iż przedmiotem umowy jest kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 182 887, 58 CHF, jednak nie więcej niż 480 000 zł. W § 1 ust. 2 pkt 1 wskazano, iż przeznaczeniem kredytu było sfinansowanie kosztów nabycia lokalu mieszkalnego położonego w G., ul. (...), dla którego urzędzona jest przez Sąd Rejonowy w Gdyni

księga wieczysta KW nr (...) / umowa - k. 8 akt/. Okres kredytowania strony określili w § 1 ust. 4, od 05 października 2009 r. do 15 września 2041 r. Rzeczywistą stopę procentową kredytu określono w § 1 ust. 7 jako 4,53% p.a. Marża banku wynosiła zgodnie z w § 1 ust. 6 umowy w dniu udzielenia kredytu 4 % w stosunku rocznym, przy pomniejszeniu o 1,2 p.p. z tytułu promocji, z zastrzeżeniem warunków określonych w § 6 ust. 4 w przypadku rezygnacji z marży promocyjnej przez Kredytobiorcę na skutek niedotrzymania warunków promocji, jak i obowiązku skorzystania przez Kredytobiorcę z Planu Systematycznego Oszczędzania ze składką miesięczną w wysokości minimum 240 zł. W § 2 ust. 1 ustalono całkowity koszt udzielonego kredytu szacunkowo na kwotę 348 995, 36 zł, w tym prowizja 3 551, 22 CHF, po przeliczeniu na złotych według kursu sprzedaży z dnia podpisania umowy, która szacunkowo została określona na kwotę 10 195, 20 zł, a suma odsetek pobieranych przez Bank przez cały okres kredytowania szacunkowo wynosiła 338 800, 16 zł / tamże/.

W § 3 umowy ustalono, iż zabezpieczenie spłaty kredytu docelowe stanowić będzie:

- ust. 1: hipoteka kaucyjna na zabezpieczenie spłaty kapitału, odsetek i innych kosztów do kwoty 787 577, 93 zł ustanowiona na rzecz Banku na nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w G. przy ul. (...);
- ust. 2: cesja praw z umowy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości usytuowanej w G. przy ul. (...) /umowa - k. 9 akt/.

Nadto w § 3 ust. 4 przewidziano przejściowe ubezpieczenie kredytu na okres przejściowy w (...) S.A. /umowa - k. 9 akt/.

Zgodnie z § 4 ust. 1 Umowy kredytu uruchomienie kredytu nastąpić miało nie później niż w ciągu 5 dni od daty spełnienia warunków określonych w ust. 4 to jest:

- 1) złożenia na formularzu bankowym wniosku o wypłatę środków;
- 2) udokumentowania ustanowienia prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu;
- 3) udokumentowania nabycia praw do nieruchomości to jest przedłożenia w Banku:
 - a) umowy kupna - sprzedaży przedmiotowej nieruchomości w formie aktu notarialnego potwierdzającej cenę sprzedaży na poziomie 680 000 zł oraz wskazującej numer rachunku bankowego Zbywcy;
- 4) przedłożenie dowodu uiszczenia wkładu własnego w łącznej kwocie 200 000 zł;
- 5) uiszczenie prowizji z tytułu udzielenia kredytu /umowa - k. 9 akt/.

W § 4 ust. 2 wskazano rachunek do obsługi kredytu. Zgodnie z § 4 ust. 3 i 4 pkt 6 wypłata kredytu miała nastąpić jednorazowo przelewem na wskazany rachunek kredytu zbywcy wskazany w akcie notarialnym. Z mocy § 4 ust. 7 w przypadku niespełnienia warunków określonych w ust. 5 umowa miała ulec rozwiązaniu bez wzajemnych roszczeń stron /tamże/.

W § 4 ust. 6 wskazano, że wypłata środków odbywa się na zasadach określonych COU, a zasady spłaty kredytu denominowanego również są tam określone /umowa - k. 9 akt/.

Zgodnie z § 5 ust. 1 - 7 spłata kredytu miała następować od dnia 15 listopada 2009 r. zgodnie z harmonogramem spłat doręczanym kredytobiorcy, w równych ratach kapitałowo - odsetkowych na wskazany w umowie rachunek bankowy /umowa - k. 9 akt/.

Podpisy pod umową kredytu złożyli Kredytobiorcy oraz w imieniu Banku doradca kredytowy K. K. i J. W.. Pod treścią umowy kredytu znajdowały się oświadczenia podpisane przez kredytobiorców, iż zapoznali się z wzorem umowy i Ogólnymi Warunkami udzielania przez (...) Bank (...) S.A. kredytu mieszkaniowego (...) oraz wyciągiem z Tabeli Opłat i prowizji dla klientów indywidualnych w (...) Bank (...) S.A. /vide k. 9 akt/.

W Części Ogólnej Umowy wskazano, iż stanowi ona wraz z CSU całość umowy o kredyt mieszkaniowy (...). W punkcie 1. "Waluta kredytu i oprocentowanie kredytu" podpunkcie 1 o nazwie waluta kredytu COU w § 1 ust. 1 wskazano, że kredyt mieszkaniowy (...) jest udzielany w złotych. W § 1 ust. 2 ustalono, iż w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej kwota kredytu w złotych zostanie określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt jest denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów z dnia uruchomienia środków. W § 1 ust. 3 ustalono, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej:

- 1) zmiana kursu waluty wpływa na wypłacane w złotych przez Bank kwoty transz kredytu oraz na spłacane w złotych przez Kredytobiorcę kwoty rat kapitałowo-odsetkowych;
- 2) ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca /umowa - k. 11 akt/.

W części 2 dotyczącej oprocentowania kredytu wskazano w § 2 ust. 1, 2 pkt 3, iż oprocentowanie kredytu określone w § 1 ust. 8 CSU ustalane jest według zmiennej stopy procentowej stanowiącej sumę odpowiedniej stopy bazowej powiększonej o marżę banku. Stopa bazowa odpowiada obowiązującej w ostatnim dniu roboczym przed dniem uruchomienia środków stawce LIBOR 6M w przypadku kredytów denominowanych w USD lub CHF. Zgodnie z § 2 ust. 3 COU stopa bazowa ustalona w umowie o kredyt obowiązuje do przedostatniego dnia włącznie, 3-miesięcznego okresu obrachunkowego / tamże/.

W § 3 ust. 1 COU wskazano, że marża banku dla kredytów mieszkaniowych określana jest w Zarządzeniu Prezesa Zarządu Banku w sprawie zasad i wysokości oprocentowania kredytów i pożyczek hipotecznych udzielanych przez Bank oraz zależna jest od wielu czynników, w tym stopnia ryzyka Banku, wysokości wkładu własnego kredytobiorcy, rodzaju zabezpieczenia kredytu na okres przejściowy, wpłaty przez kredytobiorcę brakującego wkładu własnego określonego w umowie kredytu, objęcia kredytu ubezpieczeniem od ryzyk związanych z niskim wkładem, skali współpracy Kredytobiorcy z Bankiem /umowa - k. 11 akt/. Zgodnie z § 4 ust. 7 w przypadku zmiany stopy bazowej kredytu lub marży banku wysokość oprocentowania kredytu zmieni się o tyle punktów procentowych ile wyniesie ta zmiana, zaś zmiana oprocentowania, jak stanowił ust. 8 pkt 1 § 4, powoduje w systemie równych rat kapitałowo-odsetkowych zmianę wysokości odsetek oraz wysokości rat kapitałowych /umowa - k. 11v akt/. Z postanowienia § 4 ust. 9 wynikało, że zmiana oprocentowania dokonywana jest jednostronnie przez Bank i nie wymaga aneksu do umowy /tamże/. O zmianie oprocentowania Bank miał obowiązek informowania kredytobiorcy i poręczycieli przesyłając zawiadomienie o wysokości najbliższych spłat, wymaganych do czasu planowanej zmiany stopy procentowej bądź na ich indywidualne życzenie aktualny harmonogram spłat. Za wysłanie harmonogramu spłat lub zawiadomienia o zmianie oprocentowania Bank nie pobierał opłat /ust. 10 § 4 umowy - k. 11 v. akt/.

Zgodnie z § 6 pkt 1 COU Bank pobierał prowizję za udzielenie kredytu liczoną procentowo od kwoty udzielonego kredytu w wysokości określonej w § 2 ust. 1 CSU, która miała być płatna najpóźniej w dniu uruchomienia kredytu. Prowizje i opłaty miały być płatne gotówką w kasie, przelewem lub w formie pobrania z kwoty kredytu / vide § 7 ust. 3 umowy - k. 12 akt/. Wysokość pobieranych od kredytobiorcy prowizji i opłat ustalana była na podstawie tabeli opłat i prowizji, której wyciąg doręczany był kredytobiorcy w dniu podpisania niniejszej umowy oraz każdorazowo w przypadku zmiany stawek prowizji. Zmiana Tabeli Opłat i Prowizji nie wymaga aneksu do umowy / vide ust. 1 - 3 § 8 umowy - k. 12 akt/. W przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej prowizje pobierane są w złotych w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, a do przeliczenia kwot prowizji z waluty obcej na złote stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według tabeli kursów, obowiązującej w dniu zapłaty prowizji / § 8 ust. 5 - 6 umowy - k. 12 v. akt/.

W części IV pkt 1 COU dotyczącej wypłaty środków z kredytu denominowanego wskazano w § 12 ust. 2 i 3 /vide - k. 13 akt/, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej wypłata środków następuje w złotych w kwocie stanowiącej równowartość wypłacanej kwoty wyrażonej w walucie obcej. Do przeliczeń kwot walut uruchamianego kredytu stosuje się kurs kupna waluty obcej według Tabeli kursów z dnia wypłaty środków. W przypadku, jak stanowił ust. 4 § 12, kredytów denominowanych wypłacanych jednorazowo lub w transzach, gdy przyznana kwota kredytu na skutek różnic kursowych okaże się na dzień uruchomienia kredytu kwotą:

1) przewyższającą kwotę wymaganą do realizacji celu określonego w § 1 ust. 2 CSU, bank uruchomi środki w wysokości stanowiącej równowartość w walucie kredytu kwoty niezbędnej do realizacji celu oraz dokona pomniejszenia salda zadłużenia poprzez spłatę kwoty niewykorzystanej;

2) niewystarczającą do realizacji celu określonego w § 1 ust. 2 CSU kredytobiorca związany jest do zbilansowania inwestycji poprzez uzupełnienie środków własnych przez wypłaceniem środków przez Bank.

W § 15 ust. 1 COU (część V Spłata kredytu i odsetek) wskazano, iż spłata kredytu powinna nastąpić w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat, doręczanym Kredytobiorcom i poręczycielom. Harmonogram ulega aktualizacji każdorazowo w przypadku zmiany oprocentowania kredytu /umowa - k. 13 v. akt/. Zgodnie z § 15 ust. 7 COU w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej:

1) harmonogram spłat kredytu wyrażony jest w walucie, w której kredyt jest denominowany;

2) spłata następuje w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej;

3) do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według tabeli kursów z dnia spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych.

Zgodnie z § 15 ust. 4 za datę spłaty uważa się datę wpływu środków na rachunek obsługi kredytu /umowa - k. 13 v. - 14 akt/.

W § 18 COU przewidziano możliwość wcześniejszej spłaty kredytu, a w § 19 umowy przewidziano możliwość ubiegania się w ciągu całego okresu kredytowania między innymi o zmianę waluty kredytu, podwyższenie kwoty kredytu, prolongatę spłaty okresu kredytowania /umowa - k. 14 akt/. W postanowieniach umowy nie sprecyzowano zasad zmiany waluty kredytu.

W § 26 ust. 2 COU wskazano, że w sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie mają zastosowanie postanowienia przepisy Prawa bankowego, kodeksu cywilnego i inne właściwe powszechnie obowiązujące przepisy prawa /k. 16 akt/.

Pod treścią COU zostały złożone podpisy osób działających w imieniu Banku oraz jako kredytobiorców A. K. (1) i D. K. / (...) k. 16 akt/.

Zgodnie z postanowieniami umowy miały do niej zastosowanie Ogólne warunki udzielania przez (...) Bank (...) S.A. kredytu mieszkaniowego (...), stanowiącego Część Numer 3 do Regulaminu udzielania przez (...) Bank (...) S.A. Kredytu mieszkaniowego (...) z maja 2008 roku, w którego § 1 pkt 18 wskazano, iż tabela kursów to aktualna Tabela kursów (...) Bank (...) S.A. obowiązująca w banku w momencie dokonywania przeliczeń kursowych, udostępniana klientom na tablicy ogłoszeń oraz publikowana na stronie internetowej, a na życzenie klienta informacje o kursach walut udzielane są również telefonicznie /vide - k. 22 akt/.

W § 2 ust. 8 OWU wskazano, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, wypłata środków następuje w złotych, na warunkach określonych w umowie o kredyt /vide - k. 23 akt/. Spłata kredytu, w świetle postanowień § 3 OWU miała następować w ten sposób, że kredytobiorca dokonuje wpłaty środków na rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy prowadzony przez Bank lub bezpośrednio na rachunek obsługi kredytu a bank w dniu wymagalności pobiera środki wyłącznie w wysokości należnej Bankowi kwoty, która w całości pokryje przypadającą na ten dzień kwotę raty kredytu wraz z odsetkami /vide OWU - k. 24 akt/. W § 6 OWU przewidziano, że kredytobiorca może ubiegać się o zmianę waluty kredytu. W ust. 5 tego paragrafu wskazano, że w przypadku przekształcania kredytu z opcji denominowanej w walucie obcej na opcję złotową kapitał pozostały do spłaty wyrażony w złotych zostaje przeliczony na walutę obcą po kursie kupna danej waluty według Tabeli Kursów obowiązującej w dniu podpisania aneksu do umowy, zaś zgodnie z ust. 6 w przypadku przekształcania kredytu z opcji denominowanej w walucie obcej na opcję złotową kapitał pozostały do spłaty wyrażony w walucie obcej zostaje przeliczony na złote po kursie sprzedaży danej waluty według Tabeli Kursów obowiązującej w dniu podpisania aneksu do umowy /OWU - k. 25 - 26 akt/.

W dniu podpisania umowy kredytu D. K. był radcą prawnym, a A. K. (1) - tłumaczem przysięgłym języka niemieckiego, przy czym miała ona doświadczenie w spłacie kredytów walutowych /wypis z Centralnej Ewidencji i Informacja o działalności gospodarczej - k. 222 akt; zeznania powoda D. K. - protokół z rozprawy 00:56:53 - k. 361 akt; adnotacje w protokole pisemnym - k. 359 v. akt; wniosek kredytowy - k. 264 - 266 akt/.

Kredytobiorcy w dniu 19 października 2009 r. złożyli wniosek o wypłatę kredytu w kwocie 480 000 zł stanowiącego równowartość 182 887, 58 CHF /wniosek - k. 29 akt/.

W dniu zawarcia umowy kredytu pomiędzy stronami obowiązywała „Instrukcja udzielania przez (...) Bank (...) S.A. kredytu mieszkaniowego (...) z czerwca 2009 r. stanowiąca załącznik do zarządzenia nr (...) z dnia 25 czerwca 2009 roku Prezesa Zarządu (...) Bank (...) S.A. stanowiąca dokument wewnętrzny Banku, nieudostępniany jego klientom, która określała zasady, tryb i warunki udzielania przez (...) Bank (...) S.A. kredytu mieszkaniowego (...) /instrukcja - k. 217 - 221 akt/. W Rozdziale IV tej instrukcji, w § 6 określono proces udzielania kredytów hipotecznych wskazując, jak powinna być prezentowana oferta kredytowa oraz jak winno odbywać się kompletowanie dokumentacji kredytowej, analizy kredytowej /tamże/.

W ust. 3 pkt III wskazano, że w przypadku kredytów denominowanych w walucie obcej, obowiązuje następujący sposób przeliczania kwoty kredytu do umowy:

a. po kursie kupna danej waluty według Tabeli kursów z dnia złożenia wniosku obowiązującej w Banku w momencie dokonywania przeliczeń kursowych - gdy wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu w walucie obcej;

b. po kursie kupna danej waluty według Tabeli kursów z dnia podpisania umowy obowiązującej w Banku w momencie dokonywania przeliczeń kursowych - w pozostałych przypadkach.

W przypadku kredytów wypłacanych jednorazowo, przeliczona kwota przyznanego kredytu powiększana jest o 3% bufor, w celu wyeliminowania ryzyka niedokonania transakcji z tytułu różnic kursowych (np. kredyt na spłatę innego kredytu) /instrukcja - k. 219 akt/.

W dniu 5 kwietnia 2011 r. D. K. i A. K. (1) złożyli wniosek o zmianę w kredycie mieszkaniowym (...) w zakresie wysokości marży z 3% do 2,7 % /wniosek - k. 83 - 84 akt/. W dniu 28 kwietnia 2011 r. został zawarty Aneks nr (...) do umowy kredytu z dnia 05 października 2009 r. na mocy którego zmieniono wysokość oprocentowania kredytu na 2, 885 % p.a, marżę Banku na 2,7% w stosunku rocznym, roczną stopę procentową ustalono na 22% p.a., a kredytobiorca został zobowiązany do skorzystania z Planu Systematycznego Oszczędzania ze składką miesięczną w wysokości minimum 200 zł. Z tytułu zawarcia aneksu została pobrana prowizja w kwocie 100 zł, a aneks miał wejść w życie z dniem podpisania /aneks - k. 81 akt/.

W czerwcu 2014 roku doszło do przejęcia w wyniku połączenia (...) Bank (...) S.A. przez (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. /bezsporne/.

W związku z wzrostem kursu CHF do PLN w dniu 15 stycznia 2015 r. D. K. zwracał się do Banku o podjęcie działań mających na celu zapewnienie możliwości ekonomicznej obsługi kredytu. W odpowiedzi na składane zapytania Bank pismem z dnia 06 lutego 2015 r. wskazywał, że biorąc pod uwagę aktualną sytuację na rynku kredytów walutowych Bank wdraża rozwiązania, które w istotny sposób powinny rekompensować wzrost raty kredytu wynikający z umocnienia waluty CHF. W tym celu obniżono spread do 1% do końca czerwca 2015 r. dla spłat kredytów w CHF. Ponadto Bank uwzględnia ujemną stawkę LIBOR dla waluty szwajcarskiej (CHF) podczas ustalania oprocentowania kredytu /pismo - k. 32 akt/. W kolejnym piśmie z dnia 20 marca 2015 r. Bank nie uwzględnił zastrzeżeń powoda wskazując na to, że został on pouczone o ryzykach związanych z zawarciem umowy w walucie obcej /pismo - k. 33 akt/.

Pismem z dnia 09 lipca 2015 r. D. K. uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu co do umowy z dnia 05 października 2009 r. o kredyt mieszkaniowy (...). Wskazał, że umowę tę uznają za nieważną. W treści tego oświadczenia kredytobiorca podał, że zawierając umowę działał pod wpływem błędu co do tego, że:

- istnieje realna możliwość wcześniejszej spłaty kredytu przy uzyskiwanych dochodach, a spłata będzie możliwa w ujęciu ekonomicznym;
- pod pojęciem jakim posługuje się umowa "ryzyko związane ze zmianą kursu walut" jest ukryta treść ryzyka policzalnego, sprawdzalnego, przewidywalnego, mierzalnego, a obie strony kontraktu chcą, aby kredyt był spłacony, co nie jest równoznaczne z ryzykiem diametralnego umocnienia się kursu waluty szwajcarskiej do 5 zł za 1 CHF;
- całkowity koszt kredytu został skalkulowany przy uwzględnieniu zmian kursów, a pojęcie "wynosi szacunkowo" zakładało taką zmianę w granicach historycznych notowań kursów, która powodowała, że kredytobiorca znał całkowity koszt kredytu;
- łączna kwota wszystkich kosztów została skalkulowana przy uwzględnieniu zmiany kursów, a pojęcie "wynosi szacunkowo" zakładało zmianę w granicach notowań kursów, tak że kredytobiorcy znana była łączna kwota wszystkich kosztów;
- udzielenie kredytu walutowego w CHF ma swoje uzasadnienie w posiadanych rezerwach waluty, a bank prowadzi politykę kursową skupując walutę i ją sprzedając, minimalizując ryzyko kursowe co przekłada się na kształtowanie kursu CHF w tabelach banku, a kurs ten jest przez to stabilny i nie podlega lawinowym zmianom, bank posiadając analityków i specjalistów rynku walut reaguje na zachowania rynku.

Kredytobiorca podnosił dodatkowo, że w umowie jako podstawę rozliczeń walutowych wskazano "Tabelę kursów (...) Banku", a Bank ten zakończył działalność w Polsce, tym samym brak jest tabeli kursów, na jaką powołuje się umowa. Z tego też względu wskazywał na potrzebę zawarcia ugody i zakończenia współpracy / pismo - k. 35 - 36 akt; potwierdzenie nadania - k. 34 akt/. W tej samej dacie oświadczenie o uchyleniu się od skutków swojego oświadczenia co do umowy kredytu mieszkaniowego (...) złożyła A. K. (1), wskazując, że w tej sytuacji umowę uznaje za nieważną i wyraża gotowość zwrotu jednorazowo kwoty udzielonego jej kredytu w złotych po uwzględnieniu w rozliczeniu kwoty już zapłaconej w złotych na poczet kapitału. Podniosła, że oczekuje na propozycję banku tak, aby przez ugodę rozwiązać kwestię wysokości kwoty do zwrotu na rzecz banku / oświadczenie - k. 38 akt/.

Pismem z dnia 14 sierpnia 2015 r. Bank udzielił odpowiedzi D. K. wskazując, że nadal trwa postępowanie wyjaśniające, a po jego zakończeniu zostanie on poinformowany o stanowisku Banku w przedmiotowej sprawie, jako przewidywalny termin zakończenia przedmiotowego postępowania podając datę 28 sierpnia 2015 r. /pismo - k. 39 akt/. W odpowiedzi na pismo A. K. (1) pismem z dnia 12 sierpnia 2015 r. Bank wskazał, że sprawa jest w trakcie rozpatrywania i niezwłocznie po zakończeniu postępowania wyjaśniającego, które miało trwać do dnia 26 sierpnia 2015 r., ma ona zostać poinformowana o stanowisku Banku w przedmiotowej sprawie /pismo - k. 40 akt/.

W dniu 03 sierpnia 2016 r. A. K. (1) wezwała Bank, wobec naruszenia warunków umowy, do zwrotu na jej rzecz i na jej konto w tymże Banku pobranych jako nienależne kwot stanowiących różnicę pomiędzy kursem sprzedaży umówionym, obowiązującym w Tabeli kursów walut (...) Bank a kursem sprzedaży w banku (...) SA w W., w kwocie 4 676, 11 jako nienależnie pobranej w okresie od 17 listopada 2014 r. do dnia 15 maja 2015 r. Ponadto zwróciła się o zwrot kwot pobranych jako nienależne w kolejnych miesiącach po 15 maja 2015 r. oraz pobieranych w kolejnych miesiącach raty opartej na kursie 2, 8709 PLN za 1 CHF /pismo - k. 41 akt/.

W odpowiedzi na powyższe pismo, Bank pismem z dnia 02 września 2016 r., wskazał, że obsługa spłat udzielonego powódce kredytu przebiega zgodnie z postanowieniami zawartej przez nią w dniu 05 października 2009 r. umowy, a tym samym brak jest podstaw do wypłaty wnioskowanych przez nią kwot /pismo - k. 42 akt/.

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie powołanych wyżej dowodów, które obdarzył atrybutem wiary.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły dokumenty prywatne wymienione szczegółowo powyżej, które co do prawdziwości i autentyczności nie były kwestionowane przez strony niniejszego procesu.

W ocenie Sądu bez znaczenia dla rozpoznania sprawy pozostawał załączony do odpowiedzi na pozew dokument w postaci „oceny wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu” (k. 165-171).

Po pierwsze stwierdzić należy, że Sąd w niniejszej sprawie nie dokonał zabiegu o jakim mowa w tytule rzeczonoego dokumentu, a po drugie ocena abuzywności postanowień umowy dokonywana jest przez pryzmat ochrony interesów konsumenta a nie przedsiębiorcy, który niedozwolone postanowienia umowne do umowy zdecydował się wprowadzić. Jako potwierdzający okoliczność dokonywania terminowych spłat rat przez powodów Sąd potraktował dowód z innego środka dowodowego, w postaci historii operacji na kontrakcie kredytowym.

Sąd dał w całości wiarę zeznaniom powodów, w zakresie w jakim znajdowały one potwierdzenie w zebranych w sprawie materialne dowodowym, jako konsekwentnym, spójnym i wzajemnie się uzupełniającym. Powodowie przedstawili okoliczności związane z zawarciem umowy o kredyt, w tym, przedstawiali, w jakim zakresie powód podejmował negocjacje w zakresie warunków udzielenia kredytu, jak również w przejrzysty sposób opisali swój status zawodowy w chwili zawarcia umowy o kredyt z 05 października 2009 roku. Za niewiarygodne Sąd uznał twierdzenia powodów co do braku udzielenia im informacji co do ryzyka kursowego i ryzyka zmiennej stopy procentowej. W ocenie Sądu każdy z powodów był świadomy zmian kursu waluty, przy czym skali tej zmiany żadne z powodów nie przewidywało. Nie sposób jest nie uznać, że powód został wprowadzony w błąd co do stabilności waluty CHF przez pracownika Banku; w istocie bowiem w dacie zawarcia umowy kredytu przez powodów, frank szwajcarski był walutą stabilną. W tym stanie rzeczy twierdzenia powodów w tym zakresie Sąd uznał za próbę uwiarygodnienia tezy o wprowadzeniu ich w błąd przez pracownika Banku.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadka D. G., na okoliczność sposobu ustalania kursów kupna i sprzedaży walut obcych podawanych w Tabelach kursów walut stosowanych przez Bank /vide wniosek dowodowy - k. 179 akt/, albowiem dowód ten miał być przeprowadzony na okoliczności nieobjęte zakresem umowy stron. Sąd nie uwzględnił wniosku strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadka K. K. na okoliczność zakresu informacji przekazanych klientom przy zawieraniu umowy, procedury udzielania kredytu i poinformowania kredytobiorców o ryzyku kursowym, albowiem okoliczności wskazane w tezie dowodowej zostały wyjaśnione za pomocą innych dowodów. Powodowie nie kwestionowali, że nie zostali poinformowani o ryzyku zmian kursowych, a jedynie, że zmiana kursu franka szwajcarskiego nastąpi w takiej skali, jaka w czarny czwartek nie była do przewidzenia, a to miało niewątpliwy wpływ na ich sytuację majątkową. Kwestię tę potwierdzały oświadczenia złożone w umowie, w której powodowie potwierdzili, że byli informowani o ryzyku kursowym i ryzyku zmiennej stopy procentowej. Procedura udzielania umowy kredytu została zaprezentowana w instrukcji i w świetle zeznań samych powodów, nie budziło wątpliwości, że została ona zachowana.

W ocenie Sądu nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ekonomii, albowiem kwestie na jakie wnioskowany był przedmiotowy dowód, nie miały znaczenia dla oceny postanowień umowy zakwestionowanych przez powodów. Wreszcie z przyczyn opisanych poniżej, a odnoszących się do braku możliwości zastąpienia abuzywnych postanowień umowy innymi brak, było podstaw do uwzględnienia tego wniosku dowodowego w zakresie dotyczącym ewentualnego przeliczenia przez biegłego zobowiązania powodów według kursu najbardziej adekwatnego według biegłego.

Sąd zważył, co następuje:

Bezspornym jest, że strony łączyła umowa kredytu zawarta w dniu 05 października 2009 r. w G., o ustalenie nieważności której wnosili powodowie. Tak określone żądanie znajduje swą podstawę prawną w treści przepisu art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny w rozumieniu powołanego wyżej przepisu występuje

wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa; niepewność ta powinna być obiektywna, tj. zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko subiektywna, tj. według odczucia powoda. Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego prawa lub stosunku prawnego - w celu ochrony przed groźącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (wyrok Sądu Najwyższego z 24 marca 1987 roku, III CRN 57/87, opubl. w OSNPG 1987, Nr 7, poz. 27). Skuteczne powołanie się na interes prawny wymaga wykazania, że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie ryzyko naruszenia w przyszłości praw powoda. W przypadku, gdy dojdzie już do naruszenia prawa, w związku z którym stronie służy dalej idące roszczenie np. o świadczenie (danie, czynienie, zaniechanie lub znoszenie), wyłączona jest możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, skoro sfera podlegająca ochronie jest w takiej sytuacji szersza, a rozstrzygnięcie o różnicy zdań w stanowiskach stron nabiera charakteru przesłankowego. Takie stanowisko, które Sąd Okręgowy w całości podziela, wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2002 roku (II CKN 919/99, LEX nr 54376). Interes prawny będąc materialno-prawną przesłanką powództwa o ustalenie, badany jest przez Sąd z urzędu, a ustalenie jego braku skutkuje oddaleniem powództwa wprost bez analizy żądania powoda pod kątem merytorycznym. Zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 6 k.c. powód powinien wykazać istnienie po jego stronie interesu prawnego.

Pozwany wskazywał na brak interesu prawnego powodów w ustaleniu nieważności umowy podnosząc, że przysługuje im dalej idące roszczenie o zwrot nienależnych świadczeń na podstawie art. 410 § 2 k.c. Niewątpliwym natomiast jest, że powodowie zmierzali w niniejszej sprawie jedynie do ustalenia, że umowa kredytu zawarta pomiędzy stronami jest nieważna z uwagi na jej sprzeczność z prawem, zasadami współżycia społecznego, jak również wobec uchylecia się powodów od skutków prawnych umowy zawartej pod wpływem błędu. W doktrynie (por. M. Jędrzejewska, w; Kodeks postępowania cywilnego, Komentarz, Tom 1 pod red. T. Erecińskiego, Warszawa 2006, s. 449, teza od 8 - 11 i cyt. tam orzecznictwo) przyjmuje się, że w sytuacji, gdy sporne jest istnienie samego zobowiązania lub z naruszonego stosunku prawnego wypływa lub może wpłynąć jeszcze więcej roszczeń, powództwo o ustalenie tego stosunku może leżeć w interesie prawnym powoda. Powodowie nie twierdzą przy tym, że bank winny jest im jakąkolwiek kwotą, a oni są jego wierzycielami z jakiegokolwiek tytułu; spłacają kredyt zgodnie z wysokością rat podawaną każdorazowo przez bank. Można rozważać, czy skoro powodowie spłacają kredyt w wysokości podawanej przez bank, to istnieje jakąkolwiek niepewność ich sytuacji prawnej zważywszy na pogląd w cytowanym wyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2015 roku (sygn. akt IV CSK 362/14). Jednak biorąc pod uwagę ich twierdzenia o tym, że w chwili zawarcia umowy i obecnie nie mają możliwości obiektywnego ustalenia kwoty udzielonego im kredytu, jak i kursu waluty, według którego następuje przeliczanie ich raty z PLN na CHF, uznać należy, że niepewność ich sytuacji prawnej została wykazana w sposób uzasadniający rozpoznanie sprawy merytoryczne, tym bardziej, że pozwany nie podziela ich stanowiska co do merytorycznych przesłanek ważności umowy.

Kluczową kwestią dla rozpoznania niniejszej sprawy, było ustalenie kwoty i waluty kredytu, w jakiej umowa o kredyt została zawarta. Powodowie twierdzili bowiem, iż kredyt został im udzielony w złotych, a przeliczenie nastąpiło według abuzywnej klauzuli co czyniło postanowienie umowne nieważnym, pozwany bank wskazywał, iż walutą tą był CHF, a kwotę kredytu stanowiło 182 887, 58 CHF.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe obowiązującej w dniu zawarcia umowy z 05 października 2009 r. (Dz.U.1992.72.359 j.t.), przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Z mocy art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,

- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Wykładni postanowień umowy odnoszących się do waluty kredytu - w tym postanowień OWU Sąd dokonał na uwadze mając treść art. 65 § 2 k.c., przy uwzględnieniu treści CSU, COU, OWU, jak i pozostałych wynikających z materiału dowodowego okoliczności zawarcia kredytu.

W § 1 ust. 1 CSU strony określiły, iż przedmiotem umowy jest kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 182 887, 58 CHF.

W ocenie Sądu, mając na uwadze treść przedmiotowego postanowienia, przy uwzględnieniu brzmienia pozostałych postanowień umowy – tak CSU jak i COU oraz OWU, uznać należało, iż walutą kredytu był złoty polski (PLN), zaś odwołanie do waluty CHF miało służyć jedynie przeliczeniu kwoty kredytu na walutę PLN, a następnie wartości spłat dokonywanych przez powodów również w walucie polskiej, stanowiąc faktycznie klauzulę waloryzacyjną. Zastrzeżenia przy tym wymaga, iż Sąd dokonując analizy kompleksowej postanowień umowy – tak CSU, COU jak i OWU miał na uwadze, iż żaden z przepisów prawa powszechnie obowiązującego nie definiuje pojęcia „kredyt denominowany w walucie obcej”, czy „kredyt indeksowany” a zatem to od indywidualnej oceny danego stosunku prawnego zależało, jakie znaczenie przypisane winno być poszczególnym postanowieniom umowy określającym w szczególności walutę i kwotę kredytu. Decydującej mocy nie sposób przypisać zatem nazewnictwu kredytu zastosowanemu w umowie.

W ocenie Sądu za przyjęciem PLN jako waluty kredytu przemawia zatem już sama literalna treść § 1 ust. 1 CSU umowy kredytu wskazująca, iż przedmiotem umowy jest kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 182 887, 58 CHF, w kwocie nie wyższej niż 480 000 zł. Kredyt „udzielony jest w złotych w kwocie stanowiącej równowartość określonej kwoty CHF”, a zatem jedynie celem określenia kwoty kredytu w PLN następowało odwołanie do kwoty wyrażonej precyzyjnie w CHF, przy uwzględnieniu kursu waluty określonego w pozostałych postanowieniach umowy i OWU.

Taką wykładnię potwierdza również treść postanowień COU, w którego § 1 ust. 1 wskazano, że kredyt mieszkaniowy (...) jest udzielany w złotych. W § 1 ust. 2 COU ustalono, iż w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej kwota kredytu w złotych zostanie określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt jest denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów z dnia uruchomienia środków. W § 1 ust. 3 ustalono, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej:

- 1) zmiana kursu waluty wpływa na wypłacane w złotych przez Bank kwoty transz kredytu oraz na spłacane w złotych przez Kredytobiorcę kwoty rat kapitałowo-odsetkowych;
- 2) ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca z uwzględnieniem § 11 ust. 2-4 oraz § 18 ust. 8.

Także w części IV pkt 1 COU dotyczącej wypłaty środków z kredytu denominowanego - w § 12 ust. 2 i 3 wskazano, iż w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej wypłata środków następuje w złotych w kwocie stanowiącej

równowartość wypłacanej kwoty wyrażonej w walucie obcej (ust. 2). Do przeliczeń kwot walut uruchamianego kredytu stosuje się kurs kupna waluty obcej według Tabeli kursów z dnia wypłaty środków.

Jak wynika z art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo bankowe czynnością bankową jest właśnie „udzielanie kredytów”. Pojęcie „udziela” oznacza zatem czynność prawną, a nie li tylko czynność faktyczną obejmującą wypłatę pieniędzy i takie znaczenie również strony umowy przydawały temu terminowi wyraźnie rozróżniając etap udzielenia kredytu od jego wypłaty.

Z omawianych postanowień umownych wynika, że walutą kredytu był złoty PLN, a nie frank szwajcarski, a przeliczenie z franków na złote nie stanowiło jedynie operacji technicznej poprzedzającej wypłatę kredytu. To w PLN kredyt miał być udzielony, a następnie technicznie wypłacony na wskazany w dyspozycji rachunek.

Należy wskazać, iż taka wykładnia postanowień umowy pozostaje w zgodzie z pozostałymi postanowieniami CSU, COU i OWU

I tak w § 15 ust. 7 pkt 1 i 2 COU wskazano, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej harmonogram spłat kredytu wyrażony jest w walucie w której kredyt jest denominowany; spłata następuje w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej. Również to postanowienie umowy wskazuje, że poprzez użycie sformułowania „w walucie w której kredyt jest denominowany” a nie w „walucie kredytu” czy „w walucie w której kredyt jest udzielany”, odwołanie do CHF stanowiło jedynie mechanizm przeliczenia zobowiązania najpierw kredytodawcy na etapie udzielania kredytu, a następnie kredytobiorcy przy spłatach kredytu, które następować miały w złotych.

W oświadczeniu o akceptacji ryzyka kursowego /wzór którego stworzył Kredytodawca/ zawarte zostało stwierdzenie, iż kredytobiorcy zobowiązują się, że w przypadku wzrostu kursu waluty, w jakiej denominowany jest kredyt, dokonają określonych w tym oświadczeniu czynności. Także w tym oświadczeniu użyte zostało sformułowanie „waluty w jakiej kredyt jest denominowany” a nie „waluty kredytu”.

Również w § 6 OWU odnoszącym się do zmiany waluty kredytu w ust. 6 nie zostało użyte określenie zmiana waluty z obcej na złotówki, lecz posłużono się sformułowaniem „przekształcenie kredytu z opcji denominowanej w walucie obcej w opcję złotową”, co również potwierdza waloryzacyjny charakter postanowień umowy łączącej strony odnoszących się do CHF, a nie nadanie przez strony umowy CHF miana waluty kredytu.

W zakresie umowy z dnia 05 października 2009 roku nie zostało wykazane przez pozwanego zaistnienie sytuacji, w której na koncie klienta – rachunku wskazanym w umowie kiedykolwiek środki w walucie CHF były zaksięgowane. Rachunek do obsługi kredytu podany w § 5 ust. 4 umowy był rachunkiem złotówkowym.

Wreszcie zauważenia dodatkowo wymaga, że za przyjęciem, iż kredyt udzielony był w złotych polskich przemawia fakt, iż zabezpieczenie kredytu w postaci hipoteki wyrażone zostało w złotych. Jak wynikało z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece według stanu na chwilę zawarcia umowy z dnia 05 października 2009 r. /Dz.U.2001.124.1361 j.t./ hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu (por. również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r. IV CSK 377/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14).

W ocenie Sądu powyższych rozważań nie zmienia treść lakonicznego w swej treści § 19 COU, stanowiącego jedynie, że kredytobiorca mógł ubiegać się w ciągu całego okresu kredytowania między innymi o zmianę waluty kredytu, podwyższenie kwoty kredytu. W § 6 ust. 5 OWU wskazano, że w przypadku przekształcania kredytu z opcji denominowanej w walucie obcej na opcję złotową kapitał pozostały do spłaty wyrażony w złotych zostaje przeliczony na walutę obcą po kursie kupna danej waluty według Tabeli Kursów obowiązującej w dniu podpisania aneksu do umowy, zaś zgodnie z ust. 6 w przypadku przekształcania kredytu z opcji denominowanej w walucie obcej na opcję złotową kapitał pozostały do spłaty wyrażony w walucie obcej zostaje przeliczony na złote po kursie sprzedaży danej

waluty według Tabeli Kursów obowiązującej w dniu podpisania aneksu do umowy. W ust. 8 § 6 COU postanowiono, że w przypadku zmiany waluty kredytu kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku potwierdzonej przez Sąd Rejonowy kopii wniosku:

- 1) o ujawnienie w aktach księgi wieczystej dokonania zmiany waluty kredytu
- 2) o ewentualną zmianę wpisu hipoteki (w przypadku przekształcenia kredytu złotowego w denominowany w walucie obcej jeżeli miał miejsce wpis hipoteki zwykłej i kaucyjnej) /OWU - k. 65-73 akt/.

Wskazane postanowienia są podstawą konstatacji, że poprzez zmianę waluty rozumiano de facto przekształcenie opcji denominowanej na opcję złotową. Również użycie sformułowania przekształcenie z opcji denominowanej w walucie obcej, a nie wskazanie, iż chodzi o przekształcenie poprzez zmianę waluty obcej na złotówki przemawia za przyjęciem, iż chodziło jedynie o zmianę mechanizmu przeliczenia kredytu i spłat, a nie faktyczną zmianę waluty. Co więcej, postanowienia te odnosiły się jedynie do spłaty kredytu, a nie do kwoty i waluty kredytu przyznanego w umowie.

Wreszcie, bez decydującego wpływu dla ustalenia waluty kredytu określonej w umowie, była okoliczność o kredyt w jakiej walucie wnioskowali powodowie. We wniosku powodowie zaznaczyli oni jako walutę kredytu CHF i PLN, to jednocześnie określili oni, iż wnioskowana przez nich kwota kredytu w PLN wynosi 480 000 zł. To uzyskaniem takiej kwoty w złotówkach byli oni zainteresowani, a która miała być przeznaczona na zakup nieruchomości lokalowej na rynku wtórnym w Polsce. Treść wniosku kredytowego nie może być przesądzająca dla waluty umowy kredytu zawartej w dniu 05 października 2009 r. Na rynku, kredyty z wykorzystaniem obcej waluty w tym CHF mogły mieć różnorodną konstrukcję - od strictly walutowych po indeksowane – waloryzowane do/z waluty obcej, co w każdym z tym przypadków implikowało przeliczenie oprocentowania kredytu z wykorzystaniem wskaźnika LIBOR a nie WIBOR, a co stanowiło główną przyczynę popularności kredytów walutowych w CHF sensu largo. O tym zaś jaka konstrukcja kredytu zostanie przyjęta przez strony decydowało to, jakie faktycznie produkty znajdowały się w ofercie danego banku. W tym wypadku to załączniki do Regulaminu udzielania przez (...) Bank (...) S.A. kredytu mieszkaniowego (...) wskazane w § 2 OWU kreowały ofertę i konstrukcję kredytu.

Mając na uwadze treść powyżej przytoczonych postanowień CSU, COU oraz OWU do umowy kredytu uznać należało, że walutą kredytu w rozumieniu art. 69 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo bankowe był złoty - PLN, a odniesienie się do waluty obcej – CHF jako do miernika wartości miało jedynie na celu umowne przeliczenie kwoty kredytu przy przyjęciu miernika wartości - waluty obcej.

W tym stanie rzeczy konieczne było ustalenie czy analizowana umowa kredytu zgodnie z art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 określa kwotę kredytu.

Przy tym wskazać należy, że zgodnie z art. 358¹ § 2 k.c. strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości. Takim miernikiem wartości może być również waluta obca (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 października 2014 roku VI ACa 1721/13, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2005 r., I CSK 690/04; z dnia 2 lutego 2015 r., I CSK 257/14, niepublikowane z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12)

Niewątpliwym jest, że określenie mechanizmu ustalenia kwoty kredytu w § 1 ust. 1 umowy, poprzez odwołanie się do waluty obcej jako miernika wartości stanowiącego podstawę wyliczenia kwoty kredytu w złotówkach, która miała nie być wyższa od kwoty 480 000 zł, nie może stanowić o istnieniu podstaw do kwestionowania ważności przedmiotowego postanowienia z przepisami kodeksu cywilnego i prawa dewizowego.

Zgodnie z art. 358 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia przez strony spornej umowy, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim.

Uregulowanie to statuujące tzw. zasadę walutowości powodowało, że każde zobowiązanie pieniężne powinno być wyrażone w walucie polskiej, z wyjątkiem tych zobowiązań, dla których odmienną regulację wprowadzały ustawy szczególne. Ustawą wprowadzającą takie szczególne regulacje była przede wszystkim ustawa z dnia 27 lipca 2002 roku Prawo dewizowe (Dz.U. Nr 141, poz. 1178), która przewidywała w dacie zawarcia umowy łączącej strony zasadę swobody dewizowej. Zgodnie z art. 3 ust. 1 tej ustawy w obrocie dewizowym wszystko, co nie jest wyraźnie zakazane ustawowo, jest dozwolone. Ustawa ta w zakresie obrotu między rezydentami (osobami fizycznymi mające miejsce zamieszkania w kraju oraz osobami prawnymi mającymi siedzibę w kraju) wprowadza ograniczenia jedynie co do dokonywania rozliczeń w walutach obcych (art. 9 pkt 15). Ustawa ta nie wprowadza natomiast jakichkolwiek ograniczeń w ustalaniu zobowiązań w innej walucie niż waluta polska. W świetle zasady swobody dewizowej pozwala to przyjąć, że rezydenci, działając w kraju, mają swobodę w wyrażeniu zobowiązań pieniężnych w walucie obcej. Pogląd ten znajduje pełne potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2004 roku (III CZP 10/04, Legalis nr 62291), wydanej co prawda na gruncie art. 4 ust. 2 poprzednio obowiązującej ustawy Prawo dewizowe z dnia 02 grudnia 1994 roku (Dz.U. Nr 136, poz. 703), którego treść odpowiada jednak treści art. 3 ust. 1 ustawy obowiązującej w brzmieniu z 5 października 2009 roku.

Umowa z dnia 05 października 2009 r. podlegała wyłączeniu spod zasady walutowości przewidzianej przez art. 358 § 1 k.c. - pełne zastosowanie miała do niej zasada swobody dewizowej, gwarantowana rzezoną ustawą Prawo dewizowe. Potwierdza to ponadto definicja obrotu wartościami dewizowymi w kraju zawarta w art. 2 ust. 1 pkt 18 teje ustawy, która stanowi, że obrotem takim jest już samo zawarcie umowy powodującej lub jedynie mogącej powodować dokonywanie w kraju rozliczeń w walutach obcych, a nie faktyczne dokonanie jakichkolwiek rozliczeń.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że ustawowy wyjątek, o którym mowa w art. 358 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu 05 października 2009 roku, stanowi także przepis art. 69 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, który tak w dniu zawarcie umowy kredytu przewidywał i nadal przewiduje pośrednio możliwość udzielania przez banki kredytu w walucie innej niż polska. Tym bardziej zatem możliwe było posłużenie się w umowie w ramach klauzuli waloryzacyjnej miernikiem wartości w postaci waluty obcej.

Przedmiot umowy określony w § 1 ust. 1 jako kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 182 887, 58 CHF podlegał określeniu poprzez zastosowanie postanowień COU, a dokładnie - § 1 ust. 2, w którym ustalono, iż w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej kwota kredytu w złotych zostanie określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie w której kredyt jest denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów z dnia uruchomienia środków. W § 1 ust. 3 ustalono, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej:

- 1) zmiana kursu waluty wpływa na wypłacane w złotych przez Bank kwoty transz kredytu oraz na spłacane w złotych przez Kredytobiorcę kwoty rat kapitałowo-odsetkowych;
- 2) ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca z uwzględnieniem § 12 ust. 2-4 oraz § 20 ust. 6.

Tożsamy mechanizm przeliczenia powielono w § 12 ust. 2 i 3 COU, zgodnie z którym w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej wypłata środków następuje w złotych w kwocie stanowiącej równowartość wypłacanej kwoty wyrażonej w walucie obcej (ust. 2). Do przeliczeń kwot walut uruchamianego kredytu stosuje się kurs kupna waluty obcej według Tabeli kursów z dnia wypłaty środków. W przypadku kredytów denominowanych wypłacanych jednorazowo lub w transzach, gdy przyznana kwota kredytu na skutek różnic kursowych okaże się na dzień uruchomienia kredytu kwotą:

- 1) przewyższającą kwotę wymaganą do realizacji celu określonego w § 1 ust. 2 CSU, bank uruchomi środki w wysokości stanowiącej równowartość w walucie kredytu kwoty niezbędnej do realizacji celu oraz dokona pomniejszenia salda zadłużenia poprzez spłatę kwoty niewykorzystanej;

2) niewystarczająca do realizacji celu określonego w § 1 ust. 2 CSU kredytobiorca związany jest do zbilansowania inwestycji poprzez uzupełnienie środków własnych przez wypłaceniem środków przez Bank / vide § 12 ust. 4 COU/.

Również prowizja ustalona została jako równowartość w złotych określonej kwoty w CHF -35551, 22 CHF (§ 2 ust. 1 pkt 1).

Zgodnie z § 15 ust. 7 pkt 2 i 3 COU w przypadku kredytu denominowanego spłata następuje w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, a do przeliczeń wysokości rat kapitałowo odsetkowych spłacanego kredytu, stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych.

Wreszcie zgodnie z § 1 pkt 18 ppkt OWU /k. 22 akt/ postanowiono, iż pojęcie tabela kursów oznacza aktualną Tabelę kursów (...) Bank (...) S.A. obowiązującą w banku w momencie dokonywania przeliczeń kursowych.

Strona powodowa podnosiła, że wskazane postanowienia umowne są podstawą uznania umowy kredytu za nieważną wobec braku istotnych postanowień umowy, traktując jako poboczną kwestię ich abuzywności w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Zasadności tych zarzutów przeczyła strona pozwana.

Niewątpliwie powodowie mają status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. stanowiącego, iż konsumentem jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej z przedsiębiorcą niezwiązaną bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Bezspornym w niniejszej sprawie jest to, że nabycie nieruchomości lokalowej nie nastąpiło w celu związanym tak bezpośrednio czy nawet pośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową powodów.

Stwierdzić trzeba, iż dokonując oceny kwestionowanych postanowień umowy, Sąd miał na uwadze status zawodowy i naukowy powodów opisany w stanie faktycznym, jednak uznał, iż nie mógł on przemawiać za przyjęciem dla oceny pod kątem abuzywności postanowień umowy z 05 października 2009 roku miernika podwyższonego niż przeciętnego, typowego konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 1 marca 2017 r. IV CSK 285/16). Definicja przeciętnego konsumenta zawarta została przy tym w art. 2 pkt 8 ustawy z 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, w którym wskazano, iż jest on „dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny”. W orzecznictwie wyrażono pogląd, że przy wykładni wzorców umownych ze względu na ich funkcję standaryzacyjną stosować należy metodę obiektywną, a za miarodajny uznawać należy sens dostępny dla typowego adresata wzorca (wyrok SN z dnia 19 kwietnia 2007 r., I CSK 27/07, LEX nr 315565). Wprawdzie powód D. K. jest radcą prawnym, niemniej jednak nie sposób wymagać od prawnika znajomości wszystkich gałęzi i dziedzin prawa, zwłaszcza w zakresie tak skomplikowanej dziedziny jak prawo bankowe. Powódka natomiast jest z wykształcenia germanistką i nie posiada wiedzy specjalnej, miała natomiast doświadczenie w spłacie kredytu udzielonego w walucie obcej.

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Analizując przesłanki abuzywności w odniesieniu do klauzuli spreadowej, należy na wstępie wskazać, że klauzulą niedozwoloną jest postanowienie umowy zawartej z konsumentem (lub wzorca umownego), które spełnia (łącznie) wszystkie przesłanki określone w przepisie art. 385¹ k.c.: 1) nie jest postanowieniem uzgodnionym indywidualnie; 2) nie jest postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron; 3) kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia została przez ustawodawcę bliżej określona w przepisie art. 385¹ § 3 k.c., który nakazuje uznać za niezgodnione indywidualnie „te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta”. Nadto ustawodawca wprowadził ułatwienie dla konsumenta

– jest nim domniemanie, że nie są indywidualnie uzgodnione te postanowienia, które zostały przejęte z wzorca zaproponowanego przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 zdanie drugie k.c.). Dokonanie oceny wymaga więc zbadania okoliczności związanych z procesem kontraktowania.

Drugą przesłankę zawartą w art. 385¹ § 1 k.c., stanowią postanowienia określające w sposób niejednoznaczny główne świadczenia stron. Klauzulami abuzywnymi nie mogą być postanowienia zastrzegające główne świadczenia stron, jeżeli sformułowane są jednoznacznie. Ratio legis tego rozwiązania tkwi w tym, że świadczenia główne, a więc te, które są zasadniczym przedmiotem zobowiązania i wyznaczają jego cel, jeżeli określone są w sposób niebudzący wątpliwości, nie mogą być niezauważone przez rozsądnego konsumenta zawierającego umowę. Konsument wymaga natomiast ochrony przed postanowieniami ubocznymi, które w chwili przystąpienia do umowy mogą mu się wydawać mało istotne, a które, mimo dokonanej na pierwszy rzut oka oceny, stają się dla niego źródłem poważnych niedogodności. Wbrew pewnym wątpliwościom wysuwanim w doktrynie należy przyjąć, że uzależnienie głównego świadczenia pieniężnego od klauzuli waloryzacyjnej pozwala na kwalifikację tego postanowienia jako niejednoznacznego, a tym samym otwiera drogę do stosowania art. 385¹ k.c. (zob. M. Bednarek, w: System P.P., t. 5, 2006, s. 656.) (G. Karaszewski, Komentarz do art. 385 (1) k.c., Sip Lex).

Przez „rażące naruszenie interesów konsumenta” należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku zobowiązaniowym (tak też SN w wyroku z dnia 13.07.2005 r., I CK 832/04). Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom, w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron stosunku umownego. Przy czym w stosunkach z konsumentami szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Tym wartościom bowiem powinny odpowiadać zachowania stron stosunku zobowiązaniowego. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z wyżej wymienionymi wartościami, kwalifikować należy zawsze jako sprzeczne z dobrymi obyczajami w rozumieniu przepisu art. 385¹ § 1 k.c. W szczególności dotyczy to wszelkich postanowień, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron stosunku, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami umowy. Zatem co do zasady, za sprzeczne z dobrymi obyczajami uznaje się reguły postępowania sprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Jednakże za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania (tak też trafnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w W. w wyroku z dnia 29 kwietnia 2011 r., XVII AmC 1327/09). Sąd jest zatem obowiązany do zbadania i oceny, czy konkretne klauzule umowne przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego (tak też SN w wyroku z dnia 13.07.2005 r., I CK 832/04 oraz SA w W. w wyroku z dnia 18.06.2013 r., VI ACa 1698/12).

Skutkiem zastosowania w umowie lub wzorcu klauzuli niedozwolonej jest brak mocy wiążącej tego postanowienia, przy zachowaniu skuteczności innych części umowy lub wzorca. Brak mocy wiążącej dotyczy w całości klauzuli niedozwolonej, nie jest więc dopuszczalne uznanie, że jest ona skuteczna w zakresie, w jakim nie naruszałaby kryterium określonego w przepisie art. 385¹ § 1 k.c. Stosownie do art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Podkreślić przy tym należy, iż ocena postanowień umowy dokonywana być powinna według zasad przewidzianych w art. 385¹ k.c., a zatem według stanu z chwili jej zawarcia oraz w okolicznościach jej zawarcia, przy uwzględnieniu umów pozostających z nią w związku, stosownie do art. 385² k.c. oraz art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. UE L z 21 kwietnia 1993

r., dalej: „dyrektywa 93/13”). Istotne jest zatem przeprowadzenie kontroli incydentalnej wzorca w chwili zawarcia umowy, a nie jej wykonywania, toteż zmiana warunków ekonomicznych działania Banku, np. kryzys na rynkach pieniężnych i finansowych, konieczność zachowania płynności i rentowności Banku, są związane z wykonywaniem umowy, a nie z procesem formułowania wzorca i zawarcia umowy.

Z tego też względu Sąd uznał, że sposób wykonania umowy kredytu przez pozwanego, zastosowany przez niego faktycznie kurs CHF dla przeliczeń wynikających z umowy, w tym dla określenia kwoty kredytu, jak i wysokości spłat rat w złotych i prowizji, pozostawał bez znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umowy. Z tego też względu okoliczność, czy kurs stosowany przez Bank, był rynkowym czy nie - pozostawała bez wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Oceniając treść § 1 ust. 1 umowy Sąd dokonał analizy, czy w istocie strony uzgodniły postanowienia istotne umowy, wskazane w treści art. 69 ustawy Prawo bankowe. Na podstawie umowy kredytu udzielonego w tym wypadku konsumentowi, bank zobowiązuje się do oddania kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie sumy środków pieniężnych, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z tej kwoty i zwrotu wykorzystanej sumy wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty.

Zakres pojęcia „postanowień określających główne świadczenia stron”, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ § 1 k.c., mógł budzić kontrowersje, ponieważ wysuwane były zapatrywania, że nie ma tu przesądzającego znaczenia to, czy wspomniane świadczenia należą do *essentialiae negotii* (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12). Z tej przyczyny zasięg odnośnego pojęcia musi być zawsze ustalany w konkretnym przypadku, z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy. Chodzi tu o określenie świadczeń decydujących o istocie związania stron umową, czyli o to, co dla stron umowy jest najważniejsze. Pojęcie to należy zatem interpretować wąsko, w nawiązaniu do elementów umowy kluczowych przedmiotowo. Przemawia za tym treść przepisu, która nie odnosi się do świadczeń „dotyczących głównych postanowień”, ale „określających” te postanowienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03). Nie ma znaczenia natomiast to, czy typowy konsument, prawidłowo rozumiejący treść postanowienia umownego, podziela stanowisko w nim wyrażone. Ta okoliczność nie mieści się określeniu głównego świadczenia stron. Zatem chodzić będzie o świadczenia należące do kategorii przedmiotowo istotnych w ramach stosunku cywilnego. Pojęcie postanowienia umownego określającego główne świadczenie stron jest przedmiotem sporu co do jego wykładni, toczącego się także na tle oceny pod tym kątem klauzuli indeksacyjnej w umowach kredytowych. Dokonując tej oceny na potrzeby niniejszego postępowania Sąd stanął na stanowisku, iż postanowieniem określającym główne świadczenie stron umowy w wypadku umowy kredytu mają postanowienia określające elementy konstytutywne dla danego typu czynności, pozwalające na jej identyfikację, i odróżnienie od umów podobnych. Taka też interpretacja przyjmowana jest w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości UE wydawanych na gruncie art. 4 ust 2 Dyrektywy 93/13. W szczególności kwestia ta rozważana była przez Trybunał także na gruncie sprawy kredytów rozliczanych w walucie obcej w orzeczeniu z dnia 30 kwietnia 2014 r. sygn. C 26/13 (orzeczenie wstępne w sprawie Á. K. i H. R. v. (...)), w którym wskazano, iż „Za warunki umowy, które mieszczą się w pojęciu określenia głównego przedmiotu umowy w rozumieniu tego przepisu, należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę.”

Wedle Ewy Łętowskiej (E. Łętowska, M. Bednarek w: [System prawa prywatnego, t. 5, Prawo zobowiązań – część ogólna], rozdział VII), mało klarownie przedstawia się kwalifikacja takich postanowień, których zastosowanie wywiera jedynie wpływ na wysokość świadczeń głównych, artykuł 385¹ § 1 zd. 2 k.c. zdaje się bowiem wskazywać, iż ma na względzie jedynie postanowienia bezpośrednio określające „główne świadczenia stron”, a nie postanowienia jedynie pośrednio łączące się z nimi, a więc tylko „dotyczące” czy też „związane” z głównymi świadczeniami stron. Aczkolwiek, nawet przyjmując tę koncepcję, zgodnie z którą przez główne świadczenia stron należy rozumieć postanowienia o charakterze konstytutywnym dla danego typu czynności prawnych, które jako elementy konstrukcyjne umowy muszą być przedmiotem uzgodnień stron, w przeciwnym razie w ogóle nie doszłoby do zawarcia umowy, Sąd winien skupić się na zbadaniu przesłanki transparentności wzorca, czyli obowiązku formułowania go w sposób jasny i zrozumiały.

Zdaniem Sądu, wobec określenia kwoty świadczenia (...) Bank (...) S.A. – kwoty kredytu w PLN poprzez odniesienie się do waluty obcej, postanowienia umowy z 05 października 2009 roku zawarte w § 1 ust. 2 Części Ogólnej Umowy (zwane dalej „COU”), § 12 ust. 2 COU w zw. z § 1 pkt 18 OWU dotyczące metody oznaczenia kwoty kredytu, określały główne świadczenie stron. Brak określenia głównych świadczeń stron powoduje niezasadność kontroli wskazanych postanowień umownych przez pryzmat art. 385¹ § 1 k.c., nawet jeżeli postanowienia te zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Niewątpliwym jest, że omawiane postanowienie umowne nie zawiera jednoznacznej treści; kredyt udzielony powodowi miał być udzielony w złotych i stanowić równowartość 182 887, 58 CHF /§ 1 ust. 1 umowy/, a kwota kredytu wypłacona w złotych miała zostać określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt jest denominowany **według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów, obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych** /vide § 1 ust. 2 COU - k. 11 akt/. Postanowienie to pozostawiało pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, pozostając w sprzeczności nie tylko z interesem klienta, ale również w sposób sprzeczny z naturą stosunku cywilnoprawnego kształtowały podstawowe świadczenia stron (art. 353¹k.c.). Dodatkowo postanowienie to nie było sformułowane w sposób jednoznaczny i zrozumiały. Zrozumiałość dotyczy zarówno treści jak i formy wzorca, natomiast wymóg jednoznacznego jego sformułowania odnosi się wyłącznie do treści, zmierzając do zapobiegania sformułowaniom, które mogą prowadzić do wieloznaczności tekstu.

W tym miejscu warto również przytoczyć stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zaprezentowane w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku (C-26/13 Á. K.,H. R. v. (...)) w którym wskazano, że artykuł 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku warunku umownego takiego jak ten rozpatrywany w postępowaniu głównym wymóg, zgodnie z którym warunek umowny musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, by dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by rzeczonego konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne. W ocenie Sądu analizowane postanowienia umowne zawarte w § 1 ust. 2 Części Ogólnej Umowy (zwane dalej „COU”), § 11 ust. 2 COU w zw. z § 1 pkt 31 OWU nie spełniają przesłanki jednoznaczności, odwołują się bowiem do nieweryfikowalnego w dacie zawarcia umowy, arbitralnie przez jedną ze stron umowy - Bank ustalane kursy waluty bez określenia precyzyjnego działania mechanizmu wymiany waluty. W efekcie, skoro główne świadczenie strony pozwanej – kwota kredytu przy przyjęciu kursu ustalonego arbitralnie przez Bank nie została określona w sposób jednoznaczny, uznać należało, że w samej umowie nie została określona kwota kredytu, a jedynie mechanizm jej ustalenia, poddany decyzjom silniejszej strony umowy.

Z treści zeznań powodów, które Sąd obdarzył atrybutem wiary, wynikało, że negocjacje podlegały postanowienia dotyczące możliwości wcześniejszej spłaty kredytu, a powodowi zależało na spłacie kredytu w szybkim czasie, w jak najniższych ratach. Niewątpliwym zatem jest, że to poprzednik prawny pozwanego przedstawił powodowi projekt umowy na spotkaniu wyznaczonym na podpisanie tej umowy. Konstrukcja umowy, w zakresie określenia kwoty zobowiązania, była wadliwa i poddawała mechanizm ustalenia wysokości głównych świadczeń stron arbitralnej decyzji Banku. W ocenie Sądu postanowienie pozwalające ukształtować kurs waluty CHF stanowiący podstawę określenia nie tylko wierzytelności powodów, ale i ich zobowiązania przez Bank całkowicie dowolnie wskazywało na nieuzasadnioną dysproporcję na niekorzyść konsumenta, oznaczało niekorzystne ukształtowanie jego pozycji ekonomicznej (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2017 r. IV CSK 285/16). Bank przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości nie tylko własnego zobowiązania wobec powodów, ale także następnie rat kredytu - spłat należnych od powodów. Jednocześnie prawo Banku do ustalania kursu waluty w świetle zawartej przez strony umowy nie doznawało żadnych ograniczeń.

Powyższe skutkowało brakiem możliwości ustalenia kwoty kredytu opisanej w § 1 ust. 1 CSU, a zatem jednego z essentialia negotii umowy kredytu. Omawiany w umowie mechanizm ustalenia wysokości udzielonego kredytu nie daje podstaw do jego uzupełnienia przez odniesienie się do średniego kursu walut obowiązujących na rynku, czy też do średniego kursu NBP. Możliwość taką wyklucza treść przepisu art. 358 k.c. w kształcie regulującym możliwość spełnienia świadczenia w walucie polskiej w przypadku, w którym przedmiotem zobowiązania **jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej**, i określającym wartość waluty obcej według kursu średniego NBP, który to przepis wszedł w życie dopiero w dniu 24 stycznia 2009 r., mocą nowelizacji kodeksu cywilnego z dnia 23 października 2008 r. (Dz.U. Nr 228, poz. 1506). Niewątpliwym bowiem jest, że strony zawarły umowę kredytu w złotych polskich.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika, że sądy krajowe nie są uprawnione do przekształcenia treści umowy w taki sposób, aby nadać jej kształt nienaruszający interesu konsumenta, ponieważ osłabiałoby to oddziaływanie prewencyjne sankcji. Umowa powinna „w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylenia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego” (zob. wyroki: z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie C-618/10, B. E. de (...) SA przeciwko J. C., (...) - 349, pkt 66 - 69; z dnia 30 maja 2013 r. w sprawie A. B., pkt 57, 60; z dnia 21 stycznia 2015 r. w połączonych sprawach C-482/13, C-484/13, C-485/13 i C-487/13, U. B. i C., (...) - 21, pkt 28; z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie C-421/14, (...) SA przeciwko J. G., (...):EU:C:2017:60, pkt 71; z dnia 21 kwietnia 2016 r. w sprawie C-377/14, E. R., H. R. przeciwko F. a.s., (...):EU:C:2016:283, pkt 97).

Z przywołanych wyżej orzeczeń wynika, że Trybunał wyklucza nie tylko tzw. redukcję utrzymującą skuteczność postanowienia abuzywnego, ale także wyłącza możliwość uzupełniania luk w umowie powstałych po wyeliminowaniu takiego postanowienia. W wyroku z dnia 14 czerwca 2012 roku (C-618/10, B. E. de (...) S.A. przeciwko J. C., Legalis numer 483548) Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że w świetle art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta, przy czym nie są one uprawnione do zmiany jego treści. Z kolei w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku (C-26/13, A. K. (2), H. R. przeciwko (...), Legalis numer 966197) Trybunał stwierdził, iż art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie temu, by sąd krajowy uchylił, zgodnie z zasadami prawa zobowiązań, nieuczciwy warunek (niedozwolone postanowienie umowne) poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Jak podkreślił Trybunał, fakt zastąpienia nieuczciwego warunku tego rodzaju przepisem – w przypadku którego, jak wynika z motywu trzynastego dyrektywy 93/13, zakłada się, że nie zawiera nieuczciwych warunków – w zakresie, w jakim dostarcza on rozwiązania, dzięki któremu umowa może dalej obowiązywać (...) i wciąż wywoływać wiążące skutki względem stron, jest w pełni uzasadniony w świetle celu dyrektywy 93/13.

Nie ulega jednak wątpliwości, że w polskim systemie prawnym w dacie zawarcia łączącej strony umowy brak było przepisu dyspozytywnego, którym Sąd mógłby zastąpić postanowienia umowne wyznaczające główne świadczenie stron. Wobec braku możliwości określenia kwoty kredytu w złotych, umowa kredytu nie może być uznana za kredyt walutowy w kwocie wskazanej w § 1 ust. 1 umowy w CHF, bowiem prowadziłoby to do całkowitej zmiany, definitywnego wypaczenia stosunku prawnego łączącego strony. Brak jest również podstaw do uznania, że kwota wypłacona na rachunek zbywcy - 480 000 zł winna być uznana za kwotę kredytu. Omawiane postanowienie nie odnosiło się bowiem do określenia kwoty kredytu, zwłaszcza przy uwzględnieniu § 12 ust. 4 COU, w którym wskazano, iż w przypadku kredytów denominowanych wypłacanych jednorazowo lub w transzach, gdy przyznana kwota kredytu na skutek różnic kursowych okaże się na dzień uruchomienia kredytu kwotą:

- 1) przewyższającą kwotę wymaganą do realizacji celu określonego w § 1 ust. 2 CSU, bank uruchomi środki w wysokości stanowiącej równowartość w walucie kredytu kwoty niezbędnej do realizacji celu oraz dokona pomniejszenia salda zadłużenia poprzez spłatę kwoty niewykorzystanej;
- 2) niewystarczającą do realizacji celu określonego w § 1 ust. 2 CSU kredytobiorca związany jest do zbilansowania inwestycji poprzez uzupełnienie środków własnych przez wypłaceniem środków przez Bank.

Nie sposób było również zastąpić postanowienia umownego innymi postanowieniami, w tym mającymi wynikać z ustalonych zwyczajów, uwzględniając charakter umowy kredytu i treść art. 56 k.c. i treść art. 353¹ k.c.

Ustalone zwyczaje to bowiem określona praktyka postępowania, która spełnia łącznie trzy kryteria: 1) jest dostatecznie utrwalona w danej społeczności; 2) jest potwierdzona odpowiednio długim czasem jej stosowania; 3) jest poparta dominującym w danej społeczności przekonaniem o potrzebie postępowania w taki właśnie sposób. Ustalone zwyczaje mogą być wyróżnione na podstawie rozmaitych kryteriów, np. przestrzennych (zwyczaje miejscowe, regionalne, międzynarodowe), podmiotowych (np. zwyczaje zawodowe adwokatów, lekarzy, antykwariuszy) czy według segmentu rynku (zwyczaje w dziedzinie obrotu bankowego, obrotu papierami wartościowymi, obrotu nieruchomościami) (M. Safjan, Refleksje o roli zwyczaju, w; Prawo prywatne okresu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Prof. S. Sołtysińskiemu, pod red. A. Nowickiej, Poznań 2005., s. 79 i n.). Zastosowanie kursu zwyczajowo obowiązującego, kursu rynkowego, spowodowałoby włączenie elementu, którego strony w dacie umowy nie przewidywały, który mógłby wpływać na ustalenie głównych świadczeń powodów, a w konsekwencji - stanowić podstawę ustalenia wysokości poszczególnych rat. Odniesienie się do kursu NBP, jest co prawda czynnikiem obiektywnym, niemniej jednak trudno jest przyjąć, że zwyczajowo stosowanym przez Banki - obrazuje on bowiem wypadkowy, średni kurs walut obowiązujący na rynku. Dodatkowo - nie sposób jest dokonywać korekty postanowienia umowy określającego główne świadczenia stron, która *expressis verbis* w § 1 ust. 1 stanowi, iż udzielony kredyt w złotych polskich nie może wynosić więcej niż 480 000 zł, a zarazem stanowi równowartość kwoty 182 887, 59 CHF ustalonej według kursów walut arbitralnie określonego przez Bank (vide § 1 ust. 1 i 2 umowy). Z treści przedmiotowego postanowienia umownego niewątpliwie wynika, że sposób ustalenia wysokości zobowiązania umownego opiera się na wyliczeniu matematycznym zbliżonym do równania, w którym określono górną granicę na kwotę 480 000 zł, które to działanie można zapisać w następujący sposób:

$$182\ 887,59\ \text{CHF} \times X \text{ (uzależnionych od tabel kursowych banku i dnia wypłaty)} \leq 480\ 000\ \text{zł}, \text{ a rzeczywista kwota zadłużenia ustalana jest w dacie wypłaty kredytu.}$$

W efekcie powyższych rozważań Sąd uznał, że umowa z dnia 05 października 2009 roku jest wobec braku określenia kwoty kredytu umową nieważna - zgodnie z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy prawo bankowe w zw. z art. 353 (1) k.c. Bez określenia bowiem kwoty kredytu nie było również możliwe ustalenie wysokości zobowiązania wzajemnego powodów, a pozwalającego na ustalenie wysokości należnych od nich rat kredytowych. W świetle powyższego, Sąd uznał za zbędne badanie kwestii zgodności przedmiotowej umowy z zasadami współżycia społecznego. Wskazać jednakże należy, że umowa kształtująca wzajemne zobowiązania stron w sposób nietransparentny, a zarazem godzący w interes słabszej strony umowy - konsumenta, jest niewątpliwie sprzeczna z zasadami słuszności.

Sąd zdawał sobie sprawę z powagi i konsekwencji takiego stanowiska, lecz w świetle powyższych rozważań nie dysponował żadnym instrumentem umożliwiającym zachowanie w mocy stosunku prawnego łączącego strony. Wskazać dodatkowo należy, że wolą samych powodów, kredytobiorców, od początku było objęte żądanie stwierdzenia nieważności umowy, któremu oponowała strona pozwana, nie podejmując negocjacji z powodami, które zmierzałyby do ugodowego zakończenia sporu.

W świetle podniesionych przez powodów zarzutów, Sąd uznał, że umowa zawarta przez strony nie jest jednakże nieważna z powodu wad oświadczenia woli powodów - błędu. Zgodnie z art. 84 k.c. w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej (§ 1). Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny) (§ 2).

Przywołany przepis jednoznacznie pozwala na powoływanie się na błąd co do treści czynności prawnej. Tymczasem sami powodowie błędu upatrywali w okolicznościach, że frank szwajcarski był walutą stabilną, która miała ich zabezpieczyć przed ryzykiem kursowym, a nie je pomnażać. Innymi słowy, odwołując się do błędu co do swoich oczekiwań odnośnie wykonania umowy. W ocenie sądu taki błąd należy zakwalifikować jako błąd co do motywów. Nie dotyczy on bowiem błędu co do wzajemnych praw i obowiązków stron, a niezgodności ekonomicznego wyniku umów opcji z motywami, ze względu na które pozwani umowę zawarli. Natomiast orzecznictwo dość jednolicie i konsekwentnie wskazuje, że taki błąd co do pobudki (co do dalszych posunięć po zawarciu umowy), przy niespełnieniu się oczekiwań strony, nie jest błędem prawnie relewantnym. Powodowie są osobami dobrze wykształconymi, a powódka miała już do czynienia kredytem w walucie obcej. Doskonale znali więc zjawisko ryzyka walutowego i zostali oni o tym również poinformowani w umowie kredytu. Nie sposób w tym miejscu nie wskazać, że zmiany kursowe rozpoczęły się po upadku Banku (...) ogłoszonym 15 września 2008 r., stanowiącym symbol początku światowego kryzysu.

W świetle materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie sposób jest uznać, iż strona pozwana w sposób podstępny wywołała błąd u powodów. Wątpliwości w tym zakresie rozwiewa sama treść wniosku, w treści którego *expresis verbis* wskazano na możliwość wzrostu kursu waluty.

Z tego też względu Sąd uznał, że oświadczenia powodów o uchyleniu się od skutków prawnych zawartej umowy wyrażały niezadowolenie ze wzrostu kursu waluty CHF do PLN, niewątpliwie mających wpływ na zakres wzrostu rat kredytowych, a nie działania przez powodów pod wpływem błędu. Tym samym, Sąd uznał za bezprzedmiotowe odnoszenie się do kwestii zachowania przez powodów terminu do złożenia przedmiotowego oświadczenia.

Zgodnie z art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c., Sąd obowiązany jest w orzeczeniu kończącym postępowanie orzec o jego kosztach. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów niniejszego procesu (pkt II sentencji wyroku) oparto na treści art. 98 § 1 k.p.c., który ustanawia zasadę, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na zasądzone od pozwanego Banku na rzecz strony powodowej koszty składała się opłata sądowa od pozwu w kwocie 1.000 zł.

Mając powyższe na uwadze, na mocy powołanych przepisów, Sąd orzekł jak na wstępie.